

PETNAEST GODINA RADA VAKUFSKE DIREKCIJE

Stanje i perspektive
s posebnim osvrtom na probleme
s kojima se susreće V.D.

hfz. Senaid ZAIMOVIĆ

Sažetak

U tekstu su predstavljene povijesne okolnosti u kojima je nastajala i djelovala Vakufska direkcija koja je kao ustanova od posebnog interesa za Islamsku zajednicu i Bošnjake osnovana kao pravni sljednik Vakufske direkcije islamske zajednice koja je prestala sa radom 1958. godine. U tekstu su posebno razjašnjeni princip rada i upravljačka struktura Vakufske direkcije. U drugom dijelu teksta predstavljen je niz aktivnosti Vakufske direkcije koje ova institucija planira realizirati u cilju efikasnijeg i kvalitetnijeg rada na promociji, zaštiti i afirmaciji institucije vakufa.

** Tekstovi u rubrici forum su u nešto dužoj formi, sa istom tematikom, pročitani na simpozijumu o vakufima održanom u junu 2011. godine u Sarajevu, u Bošnjačkom Institutu.*

Cilj ovog Foruma je da aktueliziramo pitanje upravljanja vakufima, te zaštite i promocije ove važne islamske institucije.

Reaktivacija Vakufske direkcije

SFRJ je Zakonom o nacionalizaciji oduzela vakufima svu imovinu izuzev džamija i onoga što je služilo isključivo za usko vjerske svrhe, čime su nestali razlozi za postojanje Vakufske direkcije. Tako se u Ustavu Islamske zajednice iz 1959. god. više ne spominje ni vakuf kao institucija i izvor prihoda imovine Islamske vjerske zajednice, a niti Vakufska direkcija koja je do tada brinula o vakufima. Do ponovnog uspostavljanja Vakufske direkcije čekalo se 37 godina, kada su ostvareni neophodni uvjeti, prije svih politička sloboda koja je ostvarena nakon prestanka agresije na BiH. Vakufska direkcija je, kao jedna od ustanova Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, oživjela svoj rad Odlukom Sabora IZ u BiH 14. 06. 1996. god. (broj: 2486/96).

U členu 1. ove odluke stoji: "Ovom Odlukom Islamska zajednica u Republici Bosni i Hercegovini osniva Vakufsku direkciju kao ustanovu od posebnog interesa za Islamsku zajednicu u Republici BiH i Bošnjake u domovini i iseljeništvu. Direkcija je, u svim pravima i obavezama, pravni slijednik Vakufske direkcije Islamske zajednice, koja je prestala sa radom 1958. godine."¹ Članom 4 određeni su ciljevi osnivanja Direkcije:

- Popis i registracija cjelokupne vakufske imovine;
- Rad na povratu popisane i registrirane imovine svih vakufa u Republici Bosni i Hercegovini;
- Obnova, rekonstrukcija, revitalizacija i zaštita vakufskih objekata i dovođenje u stanje namjenskog korištenja;
- Animiranje novih vakufa u zemlji i iseljeništvu;
- Osnivanje, finansiranje i organiziranje rada naučnih institucija, obdaništa, osnovnih i srednjih škola, akademija, fakulteta, studentskih i đачkih domova bošnjačkog naroda u zemlji i iseljeništvu;
- Osnivanje agencija za privrednu, finansijsku, ekonomsku, kulturnu i turističku saradnju Islamske zajednice sa drugim sličnim asocijacijama u zemlji i inostranstvu;
- Osnivanje privrednih organizacija na tržišnim principima;
- Kupovina i prodaja akcija i njihova transakcija u svim vidovima;
- Kupovina i prodaja nekretnina, i dr.²

¹ Odluka o osnivanju vakufske direkcije, član 1, br. 2486/96. Sarajevo

² Odluka o osnivanju vakufske direkcije, član 4, br. 2486/96. Sarajevo

Uspostavljanjem Vakufske direkcije Islamska zajednica u BiH je pokazala odlučnost da se bori za restituciju vakufske imovine, ali i da osigura preduvjete za konstituiranje novih vakufa. Također, jedan od važnih razloga reaktiviranja Vakufske direkcije jeste revitalizacija i obnova devastiranih i porušenih vakufa, kao i briga o postojećim vakufima. Dakle, u skladu sa članom 32. Ustava Islamske zajednice u BiH, vakufskom imovinom upravlja Vakufska direkcija Sarajevo.³ Budući da se u većini slučajeva radi o imovini koja je uvakufljena u svrhu izdržavanja nečega ili nekoga, Vakufska direkcija je članom 13. i 18. Statuta Vakufske direkcije pravo raspolaganja i upravljanja tom imovinom prenijela na medžlise i druge ustanove IZ-a u BiH. Dakle, svi medžlisi IZ-a u BiH, kao i druge institucije, imaju pravo i obavezu da se brinu i upravljaju vakufima na svom području.

Upravljačka struktura Vakufske direkcije

Od svog reosnivanja Vakufska direkcija je imala svojstvo pravnog lica, ali je istovremeno bila ustanova Islamske zajednice u BiH. U samom početku rada Vakufske direkcije nije postojao Upravni niti Nadzorni organ. Direktor Vakufske direkcije bila je osoba koja je rukovodila cjelokupnim radom Vakufske direkcije, ali uz nadzor i savjetodavnu funkciju od strane Rijaset-a i Sabora IZ-a u BiH.

S obzirom na povećanje obima poslova Vakufske direkcije, kao i na potrebu njenog institucionalnog jačanja, formirao se Upravni odbor Vakufske direkcije, kojeg je u martu 2009. godine imenovao Sabor IZ-a.

AKTIVNOSTI VAKUFSKE DIREKCIJE

Popis vakufske imovine

Odmah po reosnivanju 29. 11. 1996. godine krenulo se sa popisom vakufske imovine, te je Geodetska služba Vakufske direkcije pristupila evidenciji vakufske imovine u BiH. Tako se pristupilo prikupljanju sve raspoložive i dostupne dokumentacije koja se odnosi na vakufsku imovinu sa područja cijele BiH, njenom klasificiranju i evidentiranju.

Naravno, treba uzeti u obzir poslijeratno stanje, većina medžlisa je bila u procesu reformiranja, mnogi medžlisi u RS-u nisu bili ni formirani, postojao je veliki nedostatak finansijskih sredstava koja su bila neophodna za prikupljanje

³ Ustav islamske zajednice, 1997., Sarajevo

dokumentacije. Osim navedenog, općinske službe nisu imale potpune podatke, određeni podaci u određenim općinama nisu uopće postojali. Ovo je period kada se već počela posvećivati pažnja prikupljanju sredstava za rekonstrukciju u agresorskom ratu porušenih vjerskih i vakufskih objekata, kao i otpočinjanje procesa povratka, tako da medžlisi nisu imali ni ljudskih, a niti finansijskih potencijala za dostavljanje kompletnih podataka.

U 1998. i 1999. godini Vakufska direkcija je organizirala i izvršila kopiranje prepisa ZK-izvadaka za zemljište na kojima postoji pravo vlasništva kao i druga teretna prava u korist vakufa. Rezultat ovog rada je bilo arhiviranje i klasificiranje 104 registratora vakufske imovine koja su arhivirana u Vakufskoj direkciji, a po jedan primjerak dostavljen je svim nadležnim medžlisima.

Krajem 2007. godine, Vakufska direkcija je preduzela aktivnosti na ažuriranju stanja cjelokupne vakufske imovine u Bosni i Hercegovini. Shodno tome, svim medžlisima Islamske zajednice u BiH su dostavljeni obrasci za popis i ažuriranje sa aproksimativnom procjenom vrijednosti, te kraćim uputstvom za prikupljanje i ažuriranje podataka. Međutim, materijalne mogućnosti, opstrukcija pojedinih državnih organa u manjem bh. entitetu, zapuštenost i neažurnost dokumentacije kod jednog broja medžlisa, te krajnje nemaran i neodgovoran odnos pojedinih medžlisa po ovom pitanju, bili su faktori zbog kojih ovaj projekat još uvijek nije realiziran. U 2008. godini upućene su tri urgencije onim medžlisima koji nisu dostavili traženo da to izvrše do novopostavljenog roka. Od 93 medžlisa Islamske zajednice u BiH potpune podatke do današnjeg dana je dostavilo 27 medžlisa, a nepotpune podatke 17.

U 2010. godini Vakufska direkcija započela je realiziranje projekta informacionog sistema. S obzirom da informacioni sistem zahtijeva detaljnije podatke o vakufskim nekretninama, od medžlisa je zatraženo da dostave podatke i dokumentaciju koja je potrebna za informacioni sistem (ili dopune ukoliko je ranije dio dokumentacije dostavljen), i to: 1. ZK-izvadak sa

Opstrukcija pojedinih državnih organa u manjem bh. entitetu, zapuštenost i neažurnost dokumentacije kod jednog broja medžlisa, te krajnje nemaran i neodgovoran odnos pojedinih medžlisa po ovom pitanju, bili su faktori zbog kojih projekat ažuriranja stanja cjelokupne vakufske imovine u Bosni i Hercegovini još uvijek nije realiziran

historijatom, 2. posjedovni list, 3. kopija katastarskog plana, 4. ugovor o uvakufljenju, 5. vakufnama i 6. fotografija nekretnine. Kako medžlisi IZ-a dostavljaju podatke i dokumentaciju, a neki medžlisi IZ su već dostavili, svi raspoloživi podaci o nekretninama

se nose u jedinstvenu bazu podataka, a dokumentacija se skenira i u istu pohranjuje.

Želimo istaći da će realiziranje projekta informacionog sistema biti od historijskog značaja za vakufe u BiH iz razloga što ćemo prvi put na jednom mjestu imati sve moguće podatke o cjelokupnoj vakufskoj imovini u BiH, o raspoloživoj imovini, o nacionaliziranoj imovini koja je predmet restitucije, o imovini koja je po različitim osnovama oduzeta i otuđena do 1945. godine, i koja, najvjerojatnije, neće biti predmet restitucije, o nacionaliziranim vakufskim stanovima, o imovini koja je uništena i devastirana tokom agresije na BiH, i dr.

Aktivnosti na prikupljanju podataka će se nastaviti dok svi medžlisi Islamske zajednice u BiH ne dostave potpune podatke i dok ne bude imali konačan prikaz broja i vrijednosti vakufske imovine u BiH, kako posjedovnog stanja tako i one koja je predmet restitucije, a sve u cilju izrade jedinstvenog informacionog sistema vakufskih nekretnina u BiH.

Fond "Bošnjaci"

Najznačajnije uvakufljenje je sprovedeno 2001. godine kada je Vakufska direkcija preuzela osnivačka prava Fonda "Bošnjaci". Od tada Fond "Bošnjaci" djeluje kao poseban vakuf u okviru Vakufske direkcije Sarajevo. On predstavlja savremeni način uvakufljenja, čiji su osnovni ciljevi i zadaci precizirani vakufnamom i drugim normativno-pravnim aktima.

Fokusne pravne aktivnosti Vakufske direkcije

Rad Vakufske direkcije u periodu 1996-2011. godine može se formulirati, odnosno definirati kroz dva pravca:

Prvo: Izrada normativnih akata, odnosno uređenje vakufa kao pravnog instituta u okviru postojećih pravila.

Vakufska direkcija je u cilju što adekvatnijeg upravljanja i raspolaganja vakufskom imovinom

donijela jedan set normativnih akata, a to su:

1. Statut Vakufske direkcije, donesen u maju 1999. godine;
2. Pravila o izdavanju vakufske imovine u zakup, donesena u decembru 1998. godine;
3. Odluka o postupku zamjene i prodaje (transformacije) vakufske imovine, donesena u avgustu 1998. godine;
4. Pravila o uvakufljenju, donesena u novembru 2000. godine;
5. U periodu 2000. godine Vakufska direkcija je u skladu sa Zaključkom Rijaseta IZ-a (br. 03-HN-4310/99) donijela Pravila o uvakufljenju certifikata i novčanih uvakufljenja radi učešća u procesu privatizacije. Vakufska direkcija je u skladu sa planskim aktivnostima i ukazanim potrebama donijela izmjene i dopune određenih pravila i to:
 1. Izmjene i dopune Pravila o izdavanju vakufskih nekretnina u zakup, decembar 2003. godine;
 2. Izmjene i dopune Pravila o uvakufljenju, januar 2011. godine;
 3. Izmjene i dopune Odluke o postupku zamjene i prodaje (transformaciji) vakufskih nekretnina, mart 2011. godine.

Drugo: Aktivnosti na donošenju zakona o restituciji, kao i aktivnosti na sprečavanju donošenja negativnih zakonskih propisa za vakufsku imovinu.

Od samog početka Vakufska direkcija je najviše pažnje posvetila restituciji i popisu vakufske imovine. Vakufska direkcija je u 1997. godini aktivno učestvovala u formiranju i radu Koordinacionog odbora za povrat i kompenzaciju uzurpirane i devastirane imovine vjerskih zajednica u kojem su uzeli učešće predstavnici svih vjerskih zajednica i crkava.⁴

Rezultat ovog odbora je izrada memoranduma za povrat i kompenzaciju uzurpirane i devastirane imovine vjerskih zajednica koji je urađen i dostavljen Predsjedništvu BiH, Predsjedniku FBiH, Savjetu ministara BiH, Vladi Republike Srpske, Međunarodnoj Komisiji za vlasničke zahtjeve, OSCE-u, medijima.⁵ Vakufska direkcija je

⁴ Koordinacioni odbor za povrat i kompenzaciju uzurpirane i devastirane imovine vjerskih zajednica u BiH konstituisan je 07. 05. 1997. g. Članovi su bili: Košćović Nijazija, predsjednik, Ivan Mršo, kanonik – Vrhbosanska nadbiskupija, prof. Kamhi David – Jevrejska zajednica u BiH, sveštenik Dušan Jovanović – Srpska pravoslavna crkva, pastor Ivan Brheltmacher, dr. Mustafa Begić, direktor katastra BiH, i Ahmet Mešić, sekretar Odbora.

⁵ Koordinacioni odbor za povrat i kompenzaciju uzurpirane i devastirane imovine vjerskih zajednica u BiH, "Memorandum

u periodu 2000. godine organizirala potpisivanje peticije podrške Islamskoj zajednici u BiH u cilju sprovođenja naturalne restitucije. Prilikom trajanja peticije prikupljeno je oko 150.000 potpisa u deset tomova koji su uručeni OHR-u. Tom prilikom je, također, organizirana konferencija za štampu koja je bila veoma posjećena od strane medija.

Dakle, drugi segment rada Vakufske direkcije se ogleda u kontinuiranim aktivnostima za donošenje Zakona o restituciji – povratu vakufske imovine, lobiranjem kod meritornih institucija i ustanova za sprečavanje donošenja negativnih zakonskih rješenja. U okvirima tih djelatnosti Vakufska direkcija učestvuje i u donošenju imovinsko-pravnih zakona iz oblasti stambene politike, koji su usko vezani sa nacionaliziranim vakufskim nekretninama-stanovima. Isto tako Vakufska direkcija aktivno djeluje i na postupke donošenja općinskih odluka, koje se tiču vakufskih nekretnina, kao i donošenja drugih akata iz djelokruga lokalnih zajednica, a koje su usko povezane sa tim djelatnostima.

Vakufska direkcija je, također, učestvovala u donošenju zakonske regulative na području Republike Srpske, a koji se isto tako tiču usvajanja ili neusvajanja Zakona o povratu nacionalizirane imovine

vakufskih nekretnina i drugih zakonskih popisa. U prvom redu želimo naglasiti da je u toku 1999. g. Vlada Federacije BiH predložila donošenje entitetskog zakona o restituciji. Tim prijedlogom zakona Vakufska direkcija nije bila zadovoljna, te je medijski istupila u cilju kritike navedenog prijedloga zakona, a kako je zakon došao u parlamentarnu proceduru, to je Vakufska direkcija aktom broj 09-HE 681/99 od 22. 12. 1999. g. uputila otvoreno pismo predsjedavajućem Predstavničkog doma BIH Enveru Kresi. U tom pismu se otvoreno kritiziraju pojedine odredbe predloženog zakona, i isti se obavještava da će ovakvim prijedlogom zakona biti ugrožena nacionalizirana vakufska imovina. Vakufska direkcija je ovim pismom predložila naturalni povrat oduzete vakufske imovine.

predsjedništvu Bosne i Hercegovine", izdavač Rijaset Islamske zajednice u BiH", Sarajevo 1997.g.

Rad Vakufske direkcije u periodu 1996-2011. godine može se odnosno definirati kroz dva pravca. Prvi, izrada normativnih akata, odnosno uređenje vakufa kao pravnog instituta u okviru postojećih pravila i drugi, aktivnosti na donošenju zakona o restituciji, kao i aktivnosti na sprečavanju donošenja negativnih zakonskih propisa za vakufsku imovinu.

Poznato nam je da ovaj zakon o restituciji nije dobio potrebnu većinu u Federalnom parlamentu i isti nije donesen.

Istovremeno, u toku 1999. g. u postupku je okvirni zakon o restituciji nacionalizirane imovine u BiH, kojim je, također, Vakufska direkcija iska-

zala svoje negodovanje, uputivši otvoreno pismo Ministarstvu za civilna pitanja BiH dana 14. 10. 1999. g., gdje se predlaže naturalni povrat oduzete i nacionalizirane imovine, kao i izmjena pojedinih zakonskih odredbi. Poznato je da ovaj prijedlog zakona, niti bilo koji drugi koji se javljao do danas nisu vidjeli svjetlo dana. A, inače su bili nepovoljni po vakufe.

Također je poznato da je u toku 2002. g. došlo do određenih političkih promjena unutar BiH sa dovođenjem tzv. *Alijanse*. Međutim, poznato je da tadašnja vlast nije imala sluha za razgovor po ovom pitanju te u ovom periodu za vrijeme *Alijanse* pomak u smislu usvajanja zakona o restituciji nije učinjen.

Istovremeno, aktivnosti se vode i prema OHR-u, gdje Vakufska direkcija u više navrata komunicira sa zvaničnim predstavnicima OHR-a, ali iz tih sastanaka izvodi se zaljučak da OHR nije bio zainteresiran za donošenje zakona o restituciji.

OHR je smatrao da je jedino finansijska restitucija moguća, a naturalna restitucija bi navodno ugrozila prava korisnika. Međutim, i finansijska restitucija po mišljenju OHR-a bi dovela u kolaps BiH.

U toku 2006. g. na pritisak javnosti, nevladinih organizacija posebno udruženja "Dom" djelujući i na Međunarodnu zajednicu, u Vladi FBiH se počinje razmatrati prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. U tom kontekstu raspoloženje zvaničnika vlasti je bilo da se dozvoli otkup svih nacionaliziranih stanova uključujući i vakufske stanove.

Vakufska direkcija pokreće medijske aktivnosti protiv donošenja tih nepovoljnih zakonskih rješenja, ali istovremeno se aktivno uključuje u proceduru donošenja samog zakona. Vakufska direkcija upućuje niz pisama Ministarstvu prostornog uređenja i Vladi FBiH, ali istovremeno se obraća pismom svim zastupnicima u Federalnom parlamentu.

Vakufska direkcija je vodeća snaga u BiH, koja podstiče i preduzima mjere na donošenju zakona o restituciji, odnosno sprečavanju donošenja negativnih zakonskih propisa. Međutim, politička situacija u BiH je nepovoljna za pozitivna zakonska rješenja. Mada su zemlje u okruženju sve, ili većina njih donijele Zakon o restituciji, Bosna i Hercegovina to nije učinila

U vezi donošenja ovog Zakona Parlament FBiH uz isključivo insistiranje Vakufske direkcije dana 10. 07. 2006. g. donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, koji u članu 10. dozvoljava otkup nacionaliziranih stanova, s

tim da se u stavu 3. pravi iznimka u vezi stanova u vlasništvu vakufa–legata i zadužbina.

Ovim Zakonom predviđena je obaveza dobijanja saglasnosti Vakufske direkcije u vezi sa otkupom nacionaliziranih stanova, a u suprotnom stanovi se ili vraćaju ili obezbjeđuju zamjenski stanovi. Ovakvim zakonskim rješenjem nije bila zadovoljna suprotna strana ("Dom"), te lobiranjem pojedinih zvaničnika vlasti pokreće se postupak pred Ustavnim sudom BiH, koji pokrenutu apelaciju usvaja, i donosi presudu gdje se protivustavnim proglašavaju odredbe člana 10. stava 3. i 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova. Nakon toga se vode pravne polemike u vezi rasprave donošenja novog zakonskog propisa, nakon čega se u novembru 2008. g. donosi novi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, gdje se omogućava otkup nacionaliziranih vakufskih stanova. Ovaj zakonski propis je implementiran samo u dijelu otkupa nacionaliziranih stanova, dok u vezi sa dodjelom zamjenskih stanova nije implementiran.

Također, želimo napomenuti da je po inicijativi i zahtjevu Vakufske direkcije Rijaset Islamske zajednice u aprilu 2008. g. donio pet zaključaka koji su javno objavljeni te dostavljeni svim meritornim organima i organizacijama.

U toku 2008. godine Vakufska direkcija aktivno učestvuje i na sprečavanju donošenja zakona o vraćanju oduzete imovine na području Republike Srpske, Zakon koji nije donesen, jer je zadirao u prava Bošnjaka, uključujući i imovinu Islamske zajednice na području Republike Srpske. U tom smislu upućeno je pismo poslanicima Narodne skupštine Republike Srpske dana 24. 11. 2008. g pod brojem 09-HE-959/08.

Posebnu aktivnost ističemo u radu lokalnih organa vlasti, koji su u okvirima svojih djelatnosti predložili donošenje Odluke o prodaji poslovnih prostora, sa kojima raspolaže Općina. Posebno

ističemo prijedlog Općine Stari Grad, gdje je Vakufska direkcija svojim aktivnim djelovanjem uspjela izuzeti iz otkupa poslovne prostore, koji su nacionaliziranjem prešli u državno vlasništvo. U tom smislu dana 12. 04. 2006. g. pod brojem 292/06 upućeno je pismo na ruke predsjedavajućeg Općinskog vijeća Općine Stari Grad, kao i svim vijećnicima, gdje su istaknute primjedbe na predloženu odluku. Nakon toga se pokušava donijeti i nova Odluka, ali Vakufska direkcija aktivnim učešćem putem vijećnika, i drugih načina lobiranja uspijeva spriječiti donošenje nepovoljnih rješenja za vakufske nekretnine.

Vakufska direkcija je vodeća snaga u BiH, koja podstiče i preduzima mjere na donošenju zakona o restituciji, odnosno sprečavanju donošenja negativnih zakonskih propisa. Međutim, politička situacija u BiH je nepovoljna za pozitivna zakonska rješenja. Mada su zemlje u okruženju sve, ili većina njih donijele Zakon o restituciji, Bosna i Hercegovina to nije učinila, a kako stvari stoje, veoma teško će biti izlobirati donošenje pozitivnog zakonskog propisa.

Međutim, Vakufska direkcija putem drugih ustanova i vjerskih organizacija neće odustati od donošenja pravičnih zakonskih rješenja te će iskoristiti sva sredstva u tom pogledu.

Ovim putem želimo napomenuti da zakon o restituciji i denacionaliziranju do danas nije stupio na snagu, a da je u međuvremenu od strane države formirana Komisija, koja je prikupila sve potrebne podatke, predložila zakon o denacionaliziranju, ali isti nikada nije poslan u parlamentarnu proceduru. Navodno se čeka mišljenje Vlade RS-a o predloženom nacrtu zakona. U međuvremenu Vlada RS-a je dala negativno mišljenje na predloženi nacrt zakona.

Planirani projekti u naredne dvije-tri godine

Ciljevi i aktivnosti

1. Kvalitetna kampanja obavještavanja javnosti o svrsi, ozbiljnosti i značenju vakufa. Formiranje profesionalnog dokumentacionog centra i baze podataka vakufske imovine
2. Restitucija
3. Identifikacija i uknjižba vakufske imovine u RS
4. Obnova Isa-begove banje
5. Tužba protiv RS za porušene i oštećene vakufske objekte

Perspektiva vakufa

Nekada je vakuf bio ekonomska baza aktivnosti Islamske zajednice. Vjerujemo da on to opet može biti. Nakon ispunjenja gore navedenih zadataka, pred vakufom se otvaraju velika polja djelovanja i on može i treba da preuzme vodeću ulogu u pogledu finansiranja najvažnijih projekata IZ-a u BiH.

Od viška prihoda vakufa te angažmanom novih vakufa može se obezbijediti dobra materijalna pretpostavka za razvoj vakufa po savremenim normama.

U tom smislu bi sve institucije IZ-a u BiH u saradnji sa Vakufskom direkcijom trebale da izrade kratkoročne i dugoročne planove revitalizacije vakufa, te ustanovljavanja novih vakufa, kako bi se institucije mogle na taj način samofinansirati.

Vakufska direkcija je uradila i svake godine kontinuirano radi na kratkoročnim planovima razvoja vakufa, a u proceduri je izrada i dugoročnog plana razvoja vakufa u BiH.

Saradnja sa institucijama u svijetu

Vakufska direkcija kontinuirano radi na uspostavljanju saradnje sa sličnim institucijama u svijetu. U tom kontekstu za kratak period uspjela je ostvariti značajnu saradnju na polju realiziranja projekata sa Generalnim komitetom za vakufe iz Kuvajta i Direkcijom vakufa Republike Turske.

Nekada je vakuf bio ekonomska baza aktivnosti Islamske zajednice. Vjerujemo da on to opet može biti. Nakon ispunjenja gore navedenih zadataka, pred vakufom se otvaraju velika polja djelovanja i on može i treba da preuzme vodeću ulogu u pogledu finansiranja najvažnijih projekata IZ-a u BiH.

Perspektive vakufa i područja uvakufljenja: potrebe i mogućnosti

Neophodna je transformacija u pristupu pitanjima vakufa i uvakufljenja. To područje mora da se osavremeni i da postane odraz naših savremenih potreba i mogućnosti. Zajednica, a prije svega Vakufska direkcija treba da svima njima omogući da ispune svoje želje u pogledu uvakufljenja, da do svakog pojedinca dođe sa svojim projektom vakufa i raznovrsnom paletom ponude u kojoj će svaki čovjek, svaki pojedinac, moći naći nešto za sebe i da svakom pojedincu dostavi poruku islama da dobra djela čini samo radi postizanja Allahovog dž. š. zadovoljstva.

Promocija vakufa

Promocija vakufa mora da bude savremena, onakva kakvu savremeni čovjek voli i razumije. Na bilbordima i sredstvima javnog informisanja moraju svakodnevno da se pojavljuju reklame o raznovrsnim projektima uvakufljenja, vakufskim fondovima i da poštar svakoj muslimanskoj kući barem jedanput godišnje dostavi reklamu koja mu nudi različite vakufe.

Dakle, promocija mora biti u duhu vremena i mora biti osmišljena na najsavremeniji način advertajzinga.

Putevi inovacije, u tom pogledu, treba da budu otvoreni, a inventivnim dušama, mogućnost da izraze svoje ideje moraju biti omogućeni, kroz nagradne konkurse, konferencije, itd.

Zadaci koji se postavljaju pred institucije IZ-a u BiH u pogledu vakufa

- a) Insistiranje na hitnom donošenju zakona o restituciji;
- b) Afirmacija vakufa, kao posebnog instituta u šerijatskom pravu i animiranje vjernika za uvakufljenjem imovine, koja na taj način postaje trajno dobro;
- c) Davanje značajnijeg mjesta vakufu, u nastavnim jedinicama obrazovnih institucija Islamske zajednice u BiH;
- d) Edukacija uposlenika IZ-a u BiH po pitanju vakufa;
- e) Insistiranje na doslovnoj primjeni vakufnama, gdje god je to moguće;
- f) Formiranje posebnih fondova za različite vidove uvakufljenja;
- g) Insistiranje na dosljednoj primjeni pravila koja se odnose na vakufsku imovinu.

Preporuke

1. Donijeti zakon na državnom nivou koji će regulirati oblast vakufa u skladu s potrebama muslimana i osigurati da Islamska zajednica ima superviziju nad svim vakufima u pogledu njihova funkcioniranja u skladu sa vakufnamom, odnosno šerijatskim propisima.
2. Izraditi sve potrebne pravilnike koji će omogućiti savremeno funkcioniranje vakufa i njihovu kontrolu.
3. Angažirati stručnjake koji će izraditi projekte uspostave i razvoja vakufa nudeći raznoliku paletu vakufa u kojoj će svaki pojedinac naći ono što želi.
4. Razviti sistem u kome će postojati mogućnost uvakufljenja likvidnih sredstava u različite vrste vakufa, putem elektronskog transfera sredstava, popunjavanjem uplatnica i na druge načine koji su savremenom čovjeku lahko dostupni.
5. Kontinuirano organizirati seminare u kojima će se promovirati široka paleta različitih vakufa i načina uvakufljenja.
6. Jednom godišnje organizirati konferenciju ili simpozijum o razvoju i funkcioniranju vakufa.
8. Transparentno birati šerijatske odbore i interne kontrolore koji će kontrolirati da li se vakufima upravlja onako kako to vakufnama, odnosno šerijat nalaže.
9. Omogućiti da upravljanje vakufima bude u skladu s modernim standardima menadžmenta i administracije, kao što je ISO standard.
10. Promovirati vakufe na savremen način i koristiti alternativne kanale promocije i prodaje proizvoda vakufa (tj. uvakufljavanja).
11. Obezbijediti potpunu transparentnost u radu vakufa.

Summary

FIFTEEN YEARS ACTIVITY OF WAQF DIRECTORATE
The state and perspectives with the focus on the
problems encountered by the Waqf Directorate

Hfz. Senaid Zaimovic

The article presents the historical circumstances in which the Waqf Directorate was established and functioned. Waqf Directorate as an institution of great significance for the Islamic community of BiH and Bosniaks, was established as the legal successor of the Waqf Directorate of the Islamic community that was closed down in 1958. The text elaborates principles of work and the administrative structure of the Waqf Directorate. Further in the text we presented range of activities of the Waqf Directorate that are in preparation and are aimed at bringing about more effective engagement in the field of promotion, protection and affirmation of the institution of waqf.

الموجز

خمسة عشر عاما على تأسيس مديرية الأوقاف
الوضع الراهن والتطلعات المستقبلية مع التركيز على المشاكل
التي تواجهها مديرية الأوقاف

الحافظ سنايد زايوفيتش

يستعرض المقال الظروف التاريخية التي نشأت فيها مديرية الأوقاف وواكبت مسيرة عملها. والمديرية مؤسسة بالغة الأهمية بالنسبة للمشيخة الإسلامية وللشعب البوسناني على حد سواء. وقد تم تأسيسها لتكون الوريث القانوني لمديرية الأوقاف في البوسنة والهرسك التي توقفت عن العمل سنة ١٩٥٨. يوضح المقال بشكل خاص مبدأ عمل مديرية الأوقاف وهيكلها الإداري. ويقدم الجزء الثاني من المقال سلسلة من النشاطات التي تخطط لمديرية الأوقاف لتنفيذها بهدف التوصل إلى أداء أكثر جدوى وجودة في تعزيز مؤسسة الوقف وحمايتها والتروية لها.